

В. В. Овсієнко

Литвин Юрій Тимофійович

ЛИТВИН Юрій Тимонович (26. 11. 1934, с. Ксаверівка Васильків. р-ну Київ. обл. – 05. 09. 1984, м. Чусовой, нині Перм. краю, РФ, 19. 11. 1989 перепохов. у Києві) – учасник правозахисного руху, поет, публіцист. Орден «За мужність» 1-го ступеня (2006). Через конфлікт із керівництвом колгоспу (вимагав довідку про дозвіл на виїзд із села) 24 червня 1953 заарешт., 29 липня того ж року за сфабриков. кримінал. справою (звинувачений у крадіжці держ. власності) засудж. до 12-ти р. позбавлення волі. Покарання відбував на буд-ві Куйбишев. ГЕС (РФ). 1955 звільнений завдяки клопотанню С. Ковпака (під час війни батько Л. воював у його партизан. з'єднанні, а 1944 загинув на фронті). 14 квітня того ж року заарешт. вдруге, за звинуваченням у створенні в таборі націоналіст. організації «Братство вільної України» засудж. до 10-ти р. ув'язнення і 3-х р. обмеження прав. У таборах Сибіру та Мордовії (РФ) написав поет. зб. «Трагическая галерея», присвяч. *Л. Лук'яненку*. 1965 звільнений, передав у посольство США у Москві інформацію про становище політв'язнів у СРСР. Працював на виробництві. 14 листопада 1974 заарешт., 13 березня 1975 за звинуваченням у наклепах на рад. держ. лад засудж. до 3-х р. таборів суворого режиму. Утримувався у таборі в Комі АРСР (РФ). 9 березня 1977 у листі до Комітету оборони прав людини ООН доводив безпідставність свого засудження. Восени того ж року звільнений. 1978 став чл. Укр. Гельсин. групи, у квітні 1979 написав ст. «Правозахисний рух в Україні, його засади і перспективи» (П. Григоренко високо оцінив її і вважав однією з фундам. праць Укр. Гельсин. групи). 6 серпня 1979 заарешт., 17 грудня того ж року за звинуваченням у вчиненні опору працівникам міліції засудж. до 3-х р. таборів суворого режиму. Покарання відбував у таборах у Білій Церкві, смт Буча (нині місто Ірпін. міськради Київ. обл.), Херсоні. В ув'язненні 24 червня 1982 Київ. обл. судом визнаний особливо

небезпеч. рецидивістом і засудж. до 10-ти р. таборів особл. режиму і 5-ти р. заслання. 1983 етапований у табір в с. Кучино (Перм. обл., РФ). 23 серпня 1984 виявлений у камері з розрізаним животом, помер у лікарні. В укр. опозиц. русі Л. представляв течію анархо-синдикалізму. Гол. своїм досягненням у публіцистиці він вважав працю «Советское государство и советский рабочий класс (глазами рабочего-диссидента)» (1978; опубл. 1999), у якій розкритикував характер рад. держави і КПРС. Л. зазначав, що СРСР є країною держ. капіталізму з тоталітар. обрамленням, яка прагне до світ. панування; виступав за союз профспілк., правозахис. і нац. рухів у боротьбі за демократ. перетворення в комуніст. країнах мирними засобами. Автор числен. самвидав. документів з безкомпроміс. оцінкою становища СРСР. Серед проз. творів – «Рабочее дело», «Безумец» (донині не знайдені), «Якщо Бога нема – все дозволено» (зберігся частково). 1991 у Львові вийшла зб. поезій Л. та В. Стуса «Передчуття», 1996 у Харкові – зб. поезій Л. «Трагическая галерея», 1999 у Києві – зб. «Люблю – значить живу. Публіцистика», 2009 – «На лезах блискавок: (Поезії, статті, звернення, заяви, спогади, документи, листи)». Окремі поезії та листи надруковані у ж. «Україна», «Визвольний шлях», «Сучасність», однак більшість творів Л. залишились у спецархівах і донині невідомі.

Рекомендована література

1. Доценко Р. Голос із глибини Гулагу (про Ю. Литвина) // Старожитності. 1992. Ч. 11;
2. Овсієнко В. Світло людей: Спогади-нариси про Василя Стуса, Юрія Литвина, Оксану Мешко. К., 1996;
3. Лук'яненко Л. Юрко Литвин // З часів неволі. Кн. 1. К., 2005.

Бібліографічний опис:

Литвин Юрій Тимофійович / В. В. Овсієнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55093>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).